

Czwartek, 6 kwietnia 2017 r.

P8_TA(2017)0126

Białoruś

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 kwietnia 2017 r. w sprawie sytuacji na Białorusi (2017/2647(RSP))

(2018/C 298/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje i zalecenia dotyczące Białorusi, w tym w sprawie europejskiej polityki sąsiedztwa,
  - uwzględniając oświadczenia przewodniczącego Delegacji do spraw stosunków z Białorusią z dnia 27 marca 2017 r., rzecznika Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) z dnia 17 marca 2017 r., specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka na Białorusi z dnia 14 i 28 marca 2017 r., Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE z dnia 24 marca 2017 r., dyrektora OBWE/ODIHR z dnia 17 i 26 marca 2017 r., Komisji Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE z dnia 27 marca 2017 r. oraz Centrum Ochrony Obrońców Praw Człowieka (FIDH-OMCT) z dnia 29 marca 2017 r. na temat niedawnych aresztowań pokojowo nastawionych demonstrantów i bezprawnych zatrzymań na Białorusi,
  - uwzględniając konkluzje Rady w sprawie Białorusi, zwłaszcza konkluzje z dnia 15 lutego 2016 r. znoszące środki ograniczające wobec 170 osób i trzech białoruskich przedsiębiorstw,
  - uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2017/350 z dnia 27 lutego 2017 r. ⁽¹⁾ przedłużającą do dnia 28 lutego 2018 r. środki ograniczające skierowane przeciwko Białorusi obejmujące embargo na broń oraz zamrożenie aktywów i zakaz podróży wobec czterech osób wymienionych w związku z niewyjaśnionym zaginięciem w 1999 i 2000 r. dwóch polityków opozycyjnych, jednego biznesmena i jednego dziennikarza,
  - uwzględniając wybory parlamentarne, które odbyły się dnia 11 września 2016 r., oraz wybory prezydenckie, które odbyły się dnia 11 października 2015 r.; uwzględniając liczne deklaracje władz białoruskich zapowiadające, że niektóre z zaleceń OBWE/ODIHR wydanych po wyborach prezydenckich w 2015 r. zostaną wdrożone przed wyborami parlamentarnymi w 2016 r. oraz uwzględniając sprawozdanie końcowe OBWE/ODIHR z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie wyborów prezydenckich na Białorusi w dniu 11 października 2015 r.,
  - uwzględniając sprawozdanie FIDH i Centrum Praw Człowieka „Wiasna” w sprawie pracy przymusowej i powszechnego naruszania praw pracowniczych na Białorusi,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i Deklarację ONZ w sprawie obrońców praw człowieka, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych ONZ, europejską konwencję praw człowieka oraz Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych,
  - uwzględniając art. 135 ust. 5 i art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że rząd Białorusi wprowadził podpisany w 2015 r. przez prezydenta Aleksandra Łukaszenkę dekret nr 3 o przeciwdziałaniu uzależnieniu od świadczeń socjalnych, tzw. podatek od pasożytnictwa społecznego, który zaczęto stosować od lutego 2017 r. – dekret ten karze osoby bezrobotne, nakładając na nie sankcje w formie specjalnego podatku na finansowanie wydatków rządowych, przy czym zakres sankcji obejmuje specjalną opłatę w wysokości około 240 EUR, tj. mniej więcej dwie trzecie średniej miesięcznej pensji na Białorusi, po przymusową pracę obywateli, którzy przepracowali w ciągu roku mniej niż 183 dni; mając na uwadze, że dekret spotkał się z powszechną krytyką ze strony obywateli, działaczy i dziennikarzy;

⁽¹⁾ Dz.U. L 50 z 28.2.2017, s. 81.

Czwartek, 6 kwietnia 2017 r.

- B. mając na uwadze, że mimo presji wywieranej przez państwowe media i siły bezpieczeństwa, w tym mimo obecności uzbrojonych funkcjonariuszy mających rozpedzać demonstracje, w dziesiątkach miast na całej Białorusi trwały od dnia 17 lutego i w ciągu marca 2017 r. masowe pokojowe protesty tysięcy obywateli w reakcji na przyjęcie prezydenckiego dekretu nr 3 i przeciwko budowie centrum biznesu w pobliżu uroczyska Kurapaty, miejsca pamięci ofiar stalinizmu;
- C. mając na uwadze gwałtowną reakcję władz na te demonstracje, w szczególności w dniach 25 i 26 marca 2017 r.; mając na uwadze, że w Dniu Wolności – 25 marca – pokojowo nastawieni demonstranci usiłowali przemaszerować główną aleją Mińska, ale zostali zablokowani przez kordon oddziałów prewencji policji; mając na uwadze, że siły bezpieczeństwa zaatakowały protestujących, bijąc kobiety, małoletnich i osoby starsze wiekiem; mając na uwadze, że aresztowano setki protestujących, w tym krajowych i zagranicznych dziennikarzy relacjonujących wydarzenia; mając na uwadze, że w Mińsku zatrzymano co najmniej 700 osób, wśród nich przypadkowych obserwatorów;
- D. mając na uwadze, że liczni obrońcy praw człowieka zostali zatrzymani, gdy obserwowali pokojowe demonstracje; mając na uwadze, że według Centrum Praw Człowieka „Wiasna” na koniec dnia 27 marca 2017 r. łącznie 177 osobom przedstawiono orzeczenia sądowe w związku z zarzutami administracyjnymi dotyczącymi udziału w protestach dnia 25 marca, przy czym w 74 przypadkach zastosowano zatrzymanie administracyjne, a w 93 – grzywny; mając na uwadze, że przed protestami wobec ponad 100 opozycjonistów zastosowano areszt jako środek prewencyjny;
- E. mając na uwadze, że 27 osób, w tym byłego więźnia politycznego i przywódcę Młodego Frontu Dymitryja Daszkiewicza, aresztowano pod zarzutem planowania zamieszek przez grupy szkolone na Ukrainie, w Polsce i na Litwie; mając na uwadze, że zarzuca się im przestępstwo podlegające karze pozbawienia wolności do lat trzech; mając na uwadze, że Komitet Bezpieczeństwa Państwowego (KGB) odmawia ujawnienia liczby osób aresztowanych w związku ze sprawą tzw. masowych rozruchów;
- F. mając na uwadze, że Mikołaj Statkiewicz, wybitny działacz opozycyjny i były kandydat w wyborach prezydenckich, który miał stanąć na czele demonstracji w Mińsku, został aresztowany i był przetrzymywany w ośrodku zatrzymań KGB przez trzy dni, przy czym nie podano informacji o miejscu jego pobytu; mając na uwadze, że aresztowani zostali również Siarhiej Kulnicz i Siarhiej Kuncewicz; mając na uwadze, że nielegalnie zatrzymany przed wiecem z 25 marca 2017 r. został również Uładzimir Niakłajeu, znany białoruski poeta i kandydat w wyborach prezydenckich w 2010 r., który w konsekwencji trafił do szpitala w wyniku pogorszenia się stanu zdrowia; mając na uwadze, że w marcu 2017 r. aresztowani zostali Paweł Siewiaryniec, Wital Rymaszeuski, Anatol Labiedźka i Jurij Hubarewicz, a także wielu działaczy społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że 23 marca aresztowany został wiceprzewodniczący Ruchu „O Wolność” Aleś Łahwiniec; mając na uwadze, że prewencyjnie zatrzymano około 60 obserwatorów praw człowieka;
- G. mając na uwadze, że 25 marca 2017 r. policja wtargnęła do biur Centrum Praw Człowieka „Wiasna” w stolicy Białorusi i prewencyjnie zaaresztowała co najmniej 57 osób zaangażowanych w monitorowanie toczących się pokojowych protestów; mając na uwadze, że przedtem inni obrońcy praw człowieka, np. dyrektor Centrum Praw Człowieka „Pomoc Prawna dla Ludności” Oleh Wołczek oraz członek filii Centrum Praw Człowieka „Wiasna” w Homlu Anatol Papłauny zostali zatrzymani i skazani na krótkotrwałe kary pozbawienia wolności; mając na uwadze, że również członek „Wiasny” Leanid Sudalenka został zatrzymany i skazany za złożenie ponad 200 skarg obywatelskich na przepisy wyżej wspomnianego dekretu prezydenckiego nr 3;
- H. mając na uwadze, że według Białoruskiego Stowarzyszenia Dziennikarzy odnotowano 120 przypadków naruszeń praw dziennikarzy; mając na uwadze, że cały kraj odcięto od internetu, a dziennikarze zostali ukarani za relacjonowanie wydarzeń lub skazani na kary pozbawienia wolności pod zarzutem chuligaństwa lub niewykonywania poleceń policji; mając na uwadze, że niektórzy z nich nadal oczekują na proces; mając na uwadze, że od 12 marca 2017 r. odnotowano 20 przypadków nękania reporterów telewizji Bielsat oraz że 31 marca 2017 r. policja wtargnęła do biur telewizji Bielsat i przeszukała je, a część sprzętu zajęto i zabrano;

Czwartek, 6 kwietnia 2017 r.

- I. mając na uwadze, że są to najpoważniejsze wydarzenia od czasu brutalnego stłumienia demonstracji w 2010 r. i można postrzegać je jako godny ubolewania krok wstecz; mając na uwadze, że ta nowa fala represji ma miejsce dokładnie rok po podjęciu przez UE decyzji o prowadzeniu tzw. polityki wznawiania stosunków z Białorusią;
- J. mając na uwadze, że Białoruś jest państwem uczestniczącym w OBWE i zgodziła się respektować prawo do pokojowych zgromadzeń i zrzeszania się; mając na uwadze, że wyżej wymienione masowe aresztowania, nadmierne użycie siły wobec demonstrantów oraz zgłoszone naloty na organizacje społeczeństwa obywatelskiego stanowią wyraźne naruszenie tych zobowiązań;
- K. mając na uwadze, że Białoruś jest jedynym krajem w Europie, w którym wciąż wykonuje się karę śmierci; mając na uwadze, że pierwszy wyrok śmierci w 2017 r. wydano 17 marca 2017 r.;
- L. mając na uwadze, że w lutym 2016 r. UE w geście dobrej woli zniosła większość środków ograniczających wobec białoruskich urzędników państwowych i podmiotów prawnych, aby zachęcić Białoruś do poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania praw człowieka, demokracji i praworządności; mając na uwadze, że w konkluzjach w sprawie Białorusi z dnia 15 lutego 2016 r. Rada podkreśliła potrzebę wzmocnienia współpracy między UE a Białorusią w licznych dziedzinach powiązanych z gospodarką, handlem i udzielaniem pomocy, co stworzyłoby Białorusi możliwość ubiegania się o finansowanie z EBI i EBOR;
- M. mając na uwadze, że trudna sytuacja gospodarczej na Białorusi może się w przyszłości jeszcze pogorszyć, przy czym główne sektory są wciąż własnością państwa i są objęte administracyjnym systemem nakazów i kontroli; mając na uwadze, że zależność Białorusi od pomocy gospodarczej ze strony Rosji stale wzrasta;
- N. mając na uwadze, że jednym z celów udziału Białorusi w Partnerstwie Wschodnim oraz w jej organie parlamentarnym – zgromadzeniu Euronest – jest zacieśnienie współpracy między Białorusią a UE; mając na uwadze, że parlament Białorusi nie ma oficjalnego statusu w Zgromadzeniu Parlamentarnym Euronest;
- O. mając na uwadze, że Białoruś należy do Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (OUBZ) i uczestniczy wraz z Rosją w wojskowych manewrach „Zapad 2017”, które obejmują scenariusze symulujące ataki na jej zachodnich sąsiadów, w tym wykorzystanie broni jądrowej, i które mają potencjalnie negatywny wpływ na bezpieczeństwo i suwerenność Republiki Białorusi i regionu;
- P. mając na uwadze, że UE zależy na stabilnej, demokratycznej i dostatniej przyszłości Białorusi, z korzyścią dla jej obywateli; mając na uwadze, że poprawa stosunków między UE a Białorusią zależy od spełnienia warunków wstępnych, do których należą: wyraźne zwiększenie wolności słowa i wolności mediów, przestrzeganie praw politycznych zarówno zwykłych obywateli, jak i działaczy opozycji, a także poszanowanie zasad państwa prawa i praw podstawowych;
1. potępia stłumienie pokojowych protestów oraz represje w okresie poprzedzającym demonstrację z 25 marca 2017 r. i w ich trakcie; podkreśla, że pomimo wezwań społeczności międzynarodowej do powściągliwości, reakcja służb bezpieczeństwa była nieselektywna i niewłaściwa; wyraża zaniepokojenie niedawnymi wydarzeniami na Białorusi i zwraca uwagę, że w kraju tym niewątpliwie potrzebny jest szerszy proces demokratyzacji;
2. potępia nieuzasadnione ograniczenia prawa do pokojowych zgromadzeń, wolności wypowiedzi i wolności zrzeszania się, w tym w odniesieniu do osób wyrażających poglądy na temat spraw społecznych i innych spraw publicznych, a zwłaszcza nękanie i zatrzymywanie niezależnych dziennikarzy, opozycjonistów, działaczy praw człowieka i innych demonstrantów;
3. wzywa władze Białorusi do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich uczestników pokojowych demonstracji, dziennikarzy, obrońców praw człowieka, działaczy społeczeństwa obywatelskiego i członków opozycji, którzy zostali zatrzymani w związku z obecną falą demonstracji oraz do wycofania wszystkich zarzutów wobec nich; uważa, że praktyka aresztowań prewencyjnych jest absolutnie niedopuszczalna; pilnie wzywa władze do niezwłocznego ujawnienia informacji o wszystkich osobach aresztowanych ich rodzinom i ogółowi społeczeństwa;

Czwartek, 6 kwietnia 2017 r.

4. przypomina, że żadne okoliczności nie usprawiedliwiają użycia siły przeciw komukolwiek korzystającemu z przysługującego mu prawa do pokojowego protestu i że represje, które naruszają prawo do wolności słowa i zgromadzeń, są sprzeczne z międzynarodowymi zobowiązaniami Białorusi i konstytucją Republiki Białorusi; wzywa rząd Białorusi do zaangażowania się w otwarty dialog ze swoimi obywatelami, niezależnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i niezależnymi mediami;
5. wzywa władze Białorusi do natychmiastowego przeprowadzenia szczegółowego i bezstronnego dochodzenia w sprawie wszystkich zarzutów arbitralnych zatrzymań oraz innych naruszeń praw protestujących w związku z ostatnimi demonstracjami; ostrzega, że w przypadku nieprzeprowadzenia takich dochodzeń UE może zastosować nowe środki ograniczające wobec najwyższych urzędników białoruskich odpowiedzialnych za niedawne represje;
6. wzywa władze do zaprzestania prześladowania niezależnych mediów z powodów politycznych oraz do położenia kresu praktyce ścigania administracyjnego i arbitralnego stosowania art. 22.9(2) kodeksu administracyjnego wobec niezależnych dziennikarzy za współpracę z zagranicznymi mediami bez uzyskania akredytacji, który ogranicza prawo do swobody wypowiedzi i rozpowszechniania informacji;
7. pilnie wzywa władze Białorusi do zaprzestania prześladowania społeczeństwa obywatelskiego, do zezwolenia na pełne i swobodne funkcjonowanie prawne organizacji publicznych, do niezwłocznego uchylecia art. 193/1 kodeksu karnego, który przewiduje kary za organizowanie prac niezarejestrowanych stowarzyszeń i organizacji publicznych oraz uczestnictwo w tych pracach, a także do zezwolenia na pełne, swobodne i nieograniczone funkcjonowanie prawne stowarzyszeń i organizacji publicznych, w tym stowarzyszeń i organizacji reprezentujących mniejszości narodowe i ich niezależnych organizacji;
8. apeluje do Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, które planuje zorganizowanie swojej 26. dorocznej sesji w Mińsku w lipcu 2017 r., aby uwzględniło ostatnie wydarzenia na Białorusi i co najmniej zapewniło zaangażowanie partii politycznych należących do demokratycznej opozycji, niezależnych mediów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
9. wzywa rząd Białorusi do nawiązania konstruktywnego dialogu z opozycją i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, a także do pełnej współpracy ze specjalnym sprawozdawcą ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka na Białorusi w celu przeprowadzenia długo oczekiwanych reform na rzecz ochrony praw człowieka i wzmocnienia demokracji; wzywa ESDZ i Komisję do dalszego udzielania i zwiększenia wsparcia dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi i za granicą; podkreśla w związku z tym potrzebę wspierania wszelkich niezależnych źródeł informacji dla społeczeństwa białoruskiego, w tym przekazów medialnych w języku białoruskim, również z zagranicy; ponadto wzywa Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka do zbadania sposobów i środków promowania pełnej i skutecznej ochrony praw człowieka na Białorusi;
10. zaleca uchylene dekretu prezydenckiego nr 3 będącego arbitralnym, rygorystycznym i wątpliwym z moralnego punktu widzenia środkiem, naruszającym międzynarodowe prawa człowieka, który zgodnie z szacunkami dotyka ponad 470 tys. Białorusinów;
11. wzywa do odnowienia mandatu specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji praw człowieka na Białorusi; wzywa rząd Białorusi, by uznał mandat specjalnego sprawozdawcy i w pełni z nim współpracował; wzywa ESDZ do lepszej koordynacji polityki UE wobec Białorusi ze specjalnym sprawozdawcą ONZ; wzywa UE i jej państwa członkowskie do propagowania i popierania przedłużenia mandatu specjalnego sprawozdawcy ONZ w celu dalszego monitorowania sytuacji w tym kraju;
12. wzywa władze Białorusi do bezzwłocznego wznowienia prac nad kompleksową reformą systemu wyborczego w ramach szerszego procesu demokratyzacji i we współpracy z partnerami międzynarodowymi; podkreśla, że odpowiednie zalecenia OBWE/ODIHR powinny zostać wdrożone z dużym wyprzedzeniem przed wyborami samorządowymi, które odbędą się w marcu 2018 r.,
13. wzywa rząd do przyłączenia się do światowego moratorium na stosowanie kary śmierci, co byłoby pierwszym krokiem do trwałego zniesienia tej kary;
14. wzywa Komisję do dalszego wspierania programów edukacyjnych umożliwiających młodym Białorusinom studiowanie w UE poprzez przyspieszenie procesu rozpatrywania wniosków wizowych i podań o stypendia;

Czwartek, 6 kwietnia 2017 r.

15. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Rady z dnia 27 lutego 2017 r. o przedłużeniu do dnia 28 lutego 2018 r. środków ograniczających wobec czterech osób i nałożonego na Białoruś embarga na broń; zwraca się do ESDZ, by nadal uważnie śledziła i monitorowała sytuację w tym kraju w celu oceny skuteczności polityki ponownego konstruktywnego zaangażowania się ze strony UE; uważa, że UE powinna określić jasne kryteria, które powinny wprowadzać spójne warunki dotyczące praw człowieka w celu zapewnienia reform na rzecz ochrony podstawowych wolności i praw człowieka;

16. wzywa Komisję do dokonania oceny, czy zapewnione są najwyższe normy bezpieczeństwa jądrowego w odniesieniu do obecnie budowanej elektrowni jądrowej w Ostrowcu i czy gwarancja UE dla EBI nie byłaby ostatecznie wykorzystana do finansowania tego obiektu jądrowego na Białorusi, a także do dokonania oceny, czy taka gwarancja byłaby zgodna z sankcjami UE nałożonymi na Federację Rosyjską;

17. ponownie podkreśla swoje zobowiązanie do działania na rzecz narodu białoruskiego, do wspierania jego demokratycznych aspiracji i inicjatyw oraz do działania na rzecz przyczynienia się do stabilnej, demokratycznej i dostatniej przyszłości Białorusi; przypomina, że poszanowanie podstawowych wolności obywatelskich, praworządności i praw człowieka będzie miało zasadnicze znaczenie dla dalszego kształtowania stosunków między UE a Białorusią;

18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, państwom członkowskim, OBWE/ODIHR, Radzie Europy, władzom białoruskim i Zgromadzeniu Parlamentarnemu OBWE.
